

Prof. Jouko Talonen (Helsingin yliopiston teologinen tiedekunta):

F. W. Krummacher rukoilevaisuudessa

Rukoilevaisuuden perinteisiä kirjallisia auktoriteetteja ovat olleet eräät ortodoksis-pietistiset klassikot (Johan Gerhard, Johan Arndt, Christian Scriver, Johan Tauler, A.H. France, Anders Nohrborg) John Bunuyan sekä tietysti Martti Luther. F.W. Krummacherin teokset jäivät herätysliikkeessä pitkään melko toisarvoiseen asemaan, vaikkakin niitä luettiin ennen toista maailmansotaa. Osmo Tiiliä mainitsee tunnetussa ja merkittävässä tutkimuksessaan *Rukoilevaisten kirjoja* (1961) Krummacherit.

Toisaalta on huomattava, etteiivät rukoilevaisliikkeen keskeiset maallikkovaikuttajat, kuten Frans ja Juho Paavola eivät seurapuheissaan viitanneet häneen. Länsi Suomen herännäislehdessä julkaistiin sen ensimmäisenä ilmestymisjaksona joitakin Krummacherin tekstejä 1912-1913 ja 1916.

Lappi TI:stä kotoisin ollut rukoilevaisvaikuttaja Juho Kartano kustantasi uudelleen Krummacherin kirjaseen *Etsijä*, siis Salomo ja Sulamith –kirjan ensimmäisen kappaleen. Kartano harrasti muutenkin Krummacherin-kirjallisuutta. Toinen liikkeen maallikko Arvid Laaksonen, joka asui mm. Kuivalahdella ja Laitilassa, levitti 1920-luvulla hengellistä kirjallisuutta erityisesti nuorten piirissä. Hän antoi 1926 mm. juuri herätykseen tulleelle nuorelle eurajokiselle maanviljelijä Kustaa Salomaalle Krummacherin teoksen Salomo ja Sulamith. Salomaa kokosi muutakin Krummacher-kirjallisuutta, ja pitkän saarnatoimensa kuluessa hän usein siteerasi saksalaista auktoriteettiaan.

Krummacheria luettiin Porissa, jonkin verran myös Säkylässä, mutta Eurajoella hänen kirjansa olivat jo harvinaisempia. Ennen toista maailmansotaa ”lakihenkisimmät” rukoilevaiset vieroksivat Salomo ja Sulamith –kirjaa, jota pidettiin liian ”evankeliumillisena” epäilyttävän kirjan maine orjuutti jonkin verran puhujia, ja teoksesta ei tullut laajasti suosittua herätysliikkeessä. Jotkut pelkäsivät kirjan aiheuttavan liikkeessä jännitteitä.

Merkittävämpi into ”Krummacherin” perään heräsi rukoilevaisuudessa Kirjoittajan pääteoksen Elija Tisbiläisen uuden painoksen ilmestyttyä 1982. Olen jo viitannut painatuksen taustavaikuttajiin, lä-

hinnä Lappi TL:n kirkkoherra Anssi Simojokeen ja TL Simo Kivirantaan. Teos painettiin nyt Länsi-Suomen ev.lut. kirjakustannuksen tuotteena, ja aikaisemman painoksen julkaisija Herättäjä-yhdistys (1900 Kustannus Osakeyhtiö Herättäjä) siirsi kustannusoikeudet sille. Painos oli 5000, ja siitä oli 1995 jäljellä vajaat 2000. Rukoilevaisen Kansan yhdistys lahjoitti useita kappaleita mainittua kirjaa myös Viroon 1990.

On todennäköistä, että Krummacherin Elija Tisbiläinen antoi aineksia ja impulsseja 1980-luvulla rukoilevaisuuden ja Paavalin synodin kannanottoihin ja asetteisiin Suomen evankelis-luterilaista kirkkoa 1980-luvulla jakaneissa ”taistelukysymyksissä” (raamattukeskustelu, virkakysymys). Filmaist. Eeva Laato esitteli Herättäjä-lehdessä juuri ilmestyneen Elija Tisbiläisen lokakuussa 1982.

Laato viittasi arvostelussaan Krummacherin toiminnan kirkkohistorialliseen taustaan:

Elettiin aikaa, jolloin rationalistisen eli järkeisoppisen teologian kohtalokkaat seuraukset alkoivat näkyä kirkollisessa elämässä. Kirkot olivat autioituneet ja saarna oli vajonnut syvään alennustilaan. Krummacher taisteli koko elämänsä ajan rationalistista, Jumalan Sanaa halveksivaa teologiaa vastaan. Hänessä oli samaa hehkua kuin Vanhan Testamentin suuressa profeetassa Elijassa, joka yksinään piti esillä totuuden sanaa oman aikakautensa suuren uskosta luopumisen keskellä.

Krummacherin uskonnollis-teologista profiilia Laato arvioi seuraavasti:

Krummacherille Raamattu on Jumalan Sana eikä vain sanaa Jumalasta. Kyllä hän tietää, että ihmiselämässä on aikoja, asialaajoja ja olosuhteita, joissa Raamatun totuus tuntuu hirvittävältä, mutta hän tietää myös sen, ettei Herran Sana muutu. Totuus voi murtaa meidät, mutta me emme voi murtaa totuutta emmekä hävittää ja tuhota sitä. Juuri tästä syystä Krummacher on luotettava sielunhoitaja. Hänellä ei ole erilaisia totuuksia ja olosuhteiden mukaan. Hän ei eksytä eikä johda harhaan väärän ymmärtämisen varjolla. Hänellä on uskallusta ottaa sekin riski, että häneen loukkaannutaan ja hänestä tulee epäsuosittu. Hän ei halua mitään muuta kuin osoittaa lukijalleen Kristusta, Kristusta yksin ja Hänen vapaata armoaan.

’Elija Tisbiläinen’ on kuin tulivuoren purkaus. Jumalan Sanan tulivirrat polttavat pois tyhjäänpäiväisen, jossa me riipumme kiinni. Niiden jäljiltä jää musta, mutta hedelmällinen maa, jossa Kristuksessa tapahtunut kylvö kerran tuottaa moninkertaisen syvän sadon iankaikkiseksi parhaaksemme.”

’Elija Tisbiläisen’ luettuaan ei ole entisensä.

Artikkeli on osa tekijänsä laajempaa F. W. Krummacherin vaikutusta Suomessa koskevaa pienoistutkimusta, joka on olemassa käsikirjoituksena odottamassa viimeistelyään.